

HELSINGIN KAUPUNGINVALTUUSTON ASIAKIRJAT

KAUPUNGINHALLITUKSEN MIETINNÖT

1948 — N:o 8

Alueen varaaminen uurnalehtoa varten.

Sen johdosta, että kaupungin keskiosissa olevia hautausmaita voidaan enää varsin vähäisessä määrin käyttää, Khs päätti 23. 1. 1947 asettaa komitean selvittämään kysymystä uurnalehtojen järjestämisestä ja sen yhteydessä olevista seikoista. Komitea on nyttemmin antanut mietintönsä (liite 1).

Luotuaan katsauksen yleisten hautausmuotojen historialliseen kehitykseen, komitea selostaa kaupungin nykyisiä hautausmaaoloja, todeten, että kaupungissa nykyään on neljä evankelis-luterilaista hautausmaata ja sitäpaitsi pienehköt hautausmaat kreikkalais-katolilaisia, roomalais-katolilaisia ja juutalaisia ym. varten. Evankelis-luterilaisia hautausmaita ovat Läntinen, Pohjoinen, Puistolan ja Vartiokylän hautausmaat. Läntinen hautausmaa käsittää Vanhan hautausmaan, Uuden hautausmaan ja Hietaniemen hautausmaan. Evankelis-luterilaisten hautausmaiden pinta-ala on yhteensä n. 225 ha ja niistä ovat Vartiokylän ja Puistolan hautausmaat vielä suunnitteluvaiheessa, joten niillä ei ole vielä suoritettu haudauksia. Läntiseltä hautausmaalta ei ole saatavissa uusia varsinaisia arkkupaikkoja, vaan on siellä enää tilaa ainoastaan n. 600 uurnahaudalle. Pohjoisella eli Malmin hautausmaalla sen sijaan on vielä tilaa.

Näin ollen sijaitsevat ainoat käytettävissä olevat hautausmaat 11—17 km:n päässä kaupungin keskustasta, mitä komitean mielestä on pidettävä epäkohtana, sillä pitkien kuljetusten vuoksi kohoavat muutenkin korkeat hautauskustannukset, jotapaitsi omaisille koituu kustannuksia ja hankaluuksia haudoilla käymisestä. Komitean mielestä on asiantilan parantamiseksi edullisin ratkaisu polttohautauksen yleisempi käytäntöönottaminen.

Komitea vertailee tämän jälkeen polttohautauksen tarjoamia etuja maahan hautaamisen etuihin ja kiinnittää aluksi huomiota hautaamista koskeviin terveydenhoitosäännön säännöksiin, joista havaitaan, että tämän säännön johtavana periaatteena on, että hautausmaat on sijoitettava sopivan matkan päähän kaupungin rakennetuista osista ja että hautausmaiden maaperän tulee olla hiek-

kaisen, jotta ruumiit mahdollisimman pian maatuisivat maaksi. Näin ollen nousevat kustannukset asianmukaisen hautausmaan järjestämiseksi useinkin melko korkeiksi, mistä on esimerkkinä Hietaniemen hautausmaa, joka on jouduttu täyttämään meren pohjasta nostetulla hiekalla. Kun uurnahautausmaista ei ole samanlaisia terveydellisiä haittoja kuin varsinaisista hautausmaista, olisi komitean mielestä ryhdyttävä toimenpiteisiin terveydenhoitosäännön muuttamiseksi siten, etteivät sen säännökset koske hautausmaita, joihin haudataan asianomaisessa järjestyksessä poltetun ruumiin tuhka.

Uurnahautoja voidaan näin ollen haitatta sijoittaa keskikaupungille ja tällöin säästää suuressa määrin maa-alaa, koska uurnahaudat eivät vie läheskään niin paljon tilaa kuin arkkuhaudat. Komitea on laskenut, että yhdeksän tuhkaurnaa sopii yksinkertaista riviä kohden 1 m²:n suuruiseen häutaan. Sitä vastoin jokainen vainaja, joka haudataan yksityiseen ainaiseksi myytyyn arkkuhautaan, vaatii vähintään 6 m² maata. Arkkuhautaus tietää siis mitä suurinta maan tuhlausta, Komitea mainitsee, että Tukholmassa suoritettun laskelman mukaan voidaan aluetta, joka tarvitaan 259 arkkuhautaa varten, hyvin suunniteltuna käyttää 2,844 urnan sijoittamiseen.

Myöskin yksityisille tarjoavat uurnahautausmaat suuria etuja. Paitsi että uurnahautausmaa voidaan sijoittaa keskeiselle paikalle, tulee uurnahaudan ostohinta tiefenkin huomattavasti halvemmaksi kuin arkkuhaudan. Komitea mainitsee mm., että Läntisellä hautausmaalla on yhden arkun paikka maksanut, jos se ostettiin rajattomaksi ajaksi, 8,000 mk ja jos se ostettiin 25 vuoden ajaksi, 4,000 mk. Uurnahauta, johon mahtuu 8—24 urnaa, maksaisi vastaavasti vain 4,000 ja 2,000 mk.

Komitea on lisäksi suorittanut vertailuja arkkuhautauksien ja uurnahautauksien kustannusten välillä tullen siihen tulokseen, että yksinkertainen arkkuhautaus maksaa 29,500 mk ja kalliimpi 120,300 mk, uurnahautauksen maksaessa vastaavasti 23,800 mk ja 58,100 mk. Jos lisäksi Krematoriolta lainataan ulkoarkku, jota ei polteta, tulee uurnahautaus maksamaan vain 8,400 mk.

Mitä vain ruumiin polttamiseen tulee, ovat kustannukset kustakin poltosta nykyisen polttomäärän eli 700:n mukaan vuodessa 2,630 mk. Jos poltot lisääntyvät 1,500:een vuodessa, tulee kukin poltto maksamaan 1,270 mk ja jos polttojen lukumäärä on 3,000 vuodessa, 820 mk.

Tämän jälkeen komitea selostaa eri uurnahautausmaatyyppejä, ilmoittaen, että on kolme eri tapaa säilyttää kuolleen maallinen tuhka. Tuhka voidaan ensiksi sijoittaa urnaan, jota säilytetään tarkoitusta varten kunnostetussa urnalehdossa. Toiseksi voidaan urna säilyttää ns. kolumbarion eli urnahallin, seiiniin tai muureihin rakennetussa lokerossa. Kolmanneksi voidaan tuhka sirottaa maahan tarkoitusta varten varatulle kentälle.

Komitea päättyy ehdotukseen, että Helsinkiin perustettaisiin keskeiselle paikalle erikoinen urnalehto ja sen paikaksi komitea ehdottaa aluetta Krema-

torion länsipuolella, pinta-alaltaan n. 15,400 m². Komitea katsoo, että alue olisi eristettävä pensasaidalla ja ehdottaa, että pensasaidan istuttamista ja alueen kunnostamista varten varattaisiin 248,000 mk.

Lisäksi komitea ehdottaa, että ryhdyttäisiin neuvotteluihin Suomen Krematorioyhdistys r.y:n kanssa yhdistyksen avustamiseksi siten, että yhdistys voisi ryhtyä laajentamaan Krematorion ruumishuonetta ja suorittamaan kappelissa valohuoneen järjestämistä varten tarvittavia muutostöitä, jonne huoneeseen arkku voidaan ruumiinsiunauksen jälkeen siirtää, ja että Kirkkohallintokunnan kanssa neuvoteltaisiin uurnalehdon mahdollisesta luovuttamisesta Kirkkohallintokunnan hallintaan.

Kiinteistölautakunta on asiasta antamassaan lausunnossa ilmoittanut, että uurnalehdolle tarpeellinen alue voidaan varata komitean ehdottamalta paikalta. Kun kuitenkin alue komitean ehdotuksen mukaan ulottuisi liian lähelle Hietaniemenkatua, on kiinteistölautakunnan mielestä aluetta supistettava niin, että se tulisi käsittämään n. 13,000 m².

Kh:n mielestä ei ole mitään haittaa siitä, että alue ulottuu lähelle Hietaniemenkatua, minkä vuoksi Khs puoltaa komitean ehdottaman alueen varaamista tarkoitukseen. Kun uurnalehdon järjestäminen vaatii asemakaavan muutoksen, koska sitä on verrattava hautausmaahan, Khs on antanut kiinteistölautakunnan tehtäväksi laadituttaa tarpeellinen asemakaavan muutosehdotus. Kiinteistölautakunta onkin laadituttanut asemakaavan muutosehdotuksen n:o 2786, josta palolautakunta ja terveydenhoitolautakunta ovat antaneet lausuntonsa ilmoittaen, ettei niillä ole mitään huomauttamista ehdotuksen hyväksymistä vastaan. Ehdotus on ollut julkisesti nähtäväksi asetettuna 9. 8.—23. 8. 1948 ja on nähtäväksi asettamisesta kuulutettu 9. 8. 1948. Muistutuksia ehdotusta vastaan ei ole tehty.

Edellä kerrotun perusteella Khs ehdottaa, että Kvsto päättäisi:

1) hyväksyä oheisen asemakaavan muutosehdotuksen n:o 2786 uurnalehdon järjestämiseksi Hietaniemenkadun varrelle Helsingin kaupungin XIII kaupunginosassa sekä alistaa tämän päätöksensä valtioneuvoston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi;

2) merkitä ensi vuoden talousarvioon alueen kunnostamista varten 248,000 mk:n määrärahan, joka Khlla on oikeus käyttää jo kuluvana vuonna;

3) kehoittaa Kh:tä ryhtymään neuvotteluihin Suomen Krematorioyhdistys r.y:n kanssa yhdistyksen avustamiseksi siten, että se voisi ryhtyä laajentamaan Krematorion ruumishuonetta ja suorittamaan kappelissa valohuoneen järjestämistä varten tarvittavia muutostöitä;

4) kehoittaa Khta ryhtymään neuvotteluihin Helsingin Kirkkohallintokunnan kanssa uurnalehdon mahdollisesta luovuttamisesta Kirkkohallintokunnan hallintaan; sekä

5) tehdä valtioneuvostolle esityksen terveydenhoitosäännön 46 §:n täydentämisestä seuraavalla uudella kohdalla: »Mitä edellä on sanottu, ei koske hautausmaita, joihin haudataan asianomaisessa järjestyksessä poltetun ruumiin tuhka.»

Määrärahan merkitsemistä ensi vuoden talousarvioon koskevan myönteisen päätöksen tekoon vaaditaan määräenemmistö.

Helsingissä 19. 8. 1948.

V a k u u d e k s i:

Eino Waronen:

Kaupunginhallitukselle.

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 23. 1. 1947 asettaa komitean selvittämään kysymystä uurnalehtojen järjestämisestä ja sen yhteydessä olevista seikoista. Komitean jäseniksi valittiin apulaiskaupunginjohtaja Erik von Frenckell ja valtuutettu Yrjö Räisänen, jota paitsi Helsingin Kirkkohallintokuntaa, Suomen Krematorioyhdistys r.y:tä ja kaupungin kiinteistölautakuntaa pyydettiin kutakin nimeämään komiteaan kaksi jäsentä. Helsingin Kirkkohallintokunta nimesi sittemmin edustajakseen komiteaan rovasti V. I. Forsmanin ja johtaja Santeri Salomaan, Suomen Krematorioyhdistys r.y. puheenjohtajansa, varatuomari Randall Nybomin ja sihteerinsä, isännöitsijä John Häggqvistin sekä kiinteistölautakunta johtaja Toivo Salmion ja asemakaava-arkkitehti Birger Brunilan. Puheenjohtajakseen valitsi komitea apulaiskaupunginjohtaja von Frenckellin. Asiantuntijoina on komitea kuullut pastori Axel Palmgrenia ja isännöitsijä Gösta Westerholmia. Komitean jäsen Räisänen ei sairauden vuoksi ole osallistunut kuin yhteen kokoukseen. Jäsen Forsman ei ulkomaanmatkan vuoksi ole osallistunut mietinnön hyväksymiseen. Komitean sihteerinä on toiminut kansliasihtööri P-E. Gustafs.

Ryhtyessään työhönsä komitea keräsi aineistoa tämän alan kysymyksistä ja lähetti puheenjohtajansa Tukholmaan ja Osloon tutustumaan asian järjestelyyn näissä kaupungeissa.

Tehtävänsä suoritettuaan komitea esittää seuraavaa:

1. Yleisten hautausmuotojen historiallinen kehitys.

Euroopan vanhimmat asukkaat käyttivät hautausmuotonaan maahan hautaamista, mutta muinaistieteelliset tutkimukset osoittavat myöskin, että polttohautaus esiintyi jo eurooppalaisen sivistyksen aamunkoitossa. Miten tämä hautaamistapa on syntynyt, ei voida varmuudella sanoa, mutta moni seikka viittaa siihen, että se juontaa juurensa niistä puhdistustulista, jotka sytytettiin joukkohaudoissa, silloin kun haluttiin suorittaa uusi hautaus. Jotta olisi voitu lähestyä joukkohautaa, oli sisäänkäytävään sytytettävä tuli ja näiden tulien annettiin sittemmin tunkeutua itse hautaan. Tuloksena oli joukkopolttohautaus. Tästä ei ollut pitkä askel polttohautaukseen ja vainajan tuhkan talteenottoon. Polttohautaus syntyi siis todennäköisesti terveydellisistä syistä. Ensimmäiset polttohautauksen merkit ovat myöhemmältä kivilaudelta, ja muinaisgermaneilla oli tämä tapa käytännössä jo vähintään 4000 vuotta sitten. Yleiseksi tavaksi muodostui polttohautaus vasta pronssikaudella. Muinaisgermaniassa, joka ulottui Skandinaviasta Saksaan ja Hollantiin, ruvettiin ruumiinpolttamista harrastamaan kunnianosoituksena kuolleelle, ja tämä hautaamistapa syrjäytti yhä enemmän maahan hautaamisen ja tuli vähitellen yksin vallitsevaksi.

Kun kristinusko levisi Eurooppaan, tuli maahan hautaaminen yhä yleisemmäksi. Kehitys kulki kuitenkin hitaasti, joten kesti kauan ennenkuin maahan hautaaminen tuli yksin vallitsevaksi. Todennäköisesti on ruumiinpolttota ja maahan hautaamista käytetty rinnan Pohjolassa 900—1100 luvuilla. Vähitellen syrjäytti kuitenkin viimeksi mainittu muoto ruumiinpolton, jääden vihdoinkin ainoaksi hautaamismuodoksi Euroopassa, kunnes polttohautaus viime vuosisadan puolivälissä uudenaikaisessa muodossa jälleen voitti jalansijaa.

Myös Suomessa lienee kehitys ollut suunnilleen samantapainen. Rautakaudella, ennenkuin kristinusko oli tuotu maahan, oli ruumiinpoltto tavallinen, ainakin Länsi-Suomessa,

missä kaikki tältä ajalta peräisin olevat muinaishaudat ovat polttohautoja. Kun kristinusko oli tuotu maahamme, luovuttiin vähitellen vanhasta tavasta polttaa kuolleet ja laskea tuhka hautapaikkoihin. Pitkän aikaa haudattiin kuolleet kirkkoihin tai niiden ympärille. Myöskin meillä osoittautui tämä tapa olevan kansan harras toivomus. Tilan järjestämiseksi kirkoissa uusille haudoille oli aikaisemmin haudattujen arkut ja luiden jäännökset kaivettava haudasta, jolloin luut kerättiin erikoisiin kellareihin tai luukkammioidiin. Vähitellen kuitenkin loppui tila ja hautaamisia ryhdyttiin suorittamaan yhä enemmän kirkon ulkopuolelle.

Kun hautausmaat tämän kehityksen jatkuessa muodostuivat yhä suuremmiksi ja kun silloisissa oloissa hautausmailla ei vallinnut samaa järjestystä kuin nykyaikana ja kun terveydellisiin näkökohtiin ei kiinnitetty riittävää huomiota, ruvettiin viime vuosisadan keskivaiheilla kiinnittämään huomiota polttohautaukseen ja sen tarjoamiin etuihin. Polttoyhdistyksiä perustettiin ja ensimmäinen ruumiinpolttolaitos rakennettiin Milanon kaupunkiin vuonna 1876. Pohjoismaissa rakennettiin ensimmäinen krematorio Tanskaan vuonna 1876, Ruotsiin 1887, Norjaan 1907 ja Suomeen vasta vuonna 1926. Euroopan krematorioiden lukumäärä lieenee tätä nykyä noin 300, Ruotsissa on 29, Tanskassa 20, Norjassa 15 ja Suomessa 1. Vuoden 1947 loppuun mennessä oli Pohjoismaissa toimitettu polttohautauksia seuraavasti: Ruotsissa 87,761, Tanskassa 89,663, Norjassa 54,813 ja Suomessa 6,753, eli Pohjoismaissa yhteensä 238,990. Oslosta saatujen tietojen mukaan poltetaan siellä 70% kaikista vainajista, sensijaan on vastaava prosenttiluku Suomessa n. 12%.

2. Helsingin hautausmaat.

Luotuaan katsauksen historialliseen kehitykseen on komitea tutkinut nykyisiä hautausmaaoja Helsingissä. Kaupungissa on tätä nykyä neljä evankelis-luterilaista hautausmaata ja sitäpaitsi pienehköt hautausmaat kreikkalais-katolilaisia, roomalais-katolilaisia ja juutalaisia ym. varten. Ensiksimmäinut ovat Läntinen, Pohjoinen, Puistolan ja Vartiokylän hautausmaat. Läntinen hautausmaa on noin 23 ha ja käsittää Vanhan hautausmaan, pinta-alaltaan 5,4 ha, Uuden hautausmaan, alaltaan 11,6 ha sekä Hietaniemen hautausmaan, pinta-alaltaan 6 ha. Pohjoinen eli Malmin hautausmaa käsittää 73 ha, Puistolan hautausmaa 82,1 ja Vartiokylän hautausmaa 64 ha. Näistä hautausmaista, jotka siis yhteensä käsittävät noin 225 ha, ovat Vartiokylän ja Puistolan hautausmaat vielä suunnitteluvaiheessa, joten niillä ei toistaiseksi ole hautauksia suoritettu. Läntiselle hautausmaalle, joka perustettiin vuonna 1828, on vuodesta 1854 lukien, josta alkaen tietoja on saatavissa, haudattu kaikkiaan noin 97,000 ruumista ja se on nyttemmin aivan täynnä, joten sieltä ei enää uusia varsinaisia arkkuhautapaikkoja ole saatavissa. Käyttämättä on ainoastaan kaksi aluetta, joilla kummallakin on tilaa 300:lle uurnahaudalle. Pohjoiselle hautausmaalle on tähän mennessä haudattu noin 92,000 ruumista ja siellä on edelleenkin tilaa, varsinkin kun haudat otetaan uudelleen käyttöön 25 vuoden kuluttua edellisestä hautaamisesta.

Näin ollen on Helsingissä jouduttu siihen tilanteeseen, että ainoat käytettävissä olevat hautausmaat sijaitsevat 11—17 km:n päässä keskikaupungista. Tämä on komitean mielestä epäkohta, sillä pitkien kuljetusten vuoksi kohoavat muutenkin korkeat hautauskustannukset, jotapaitsi omaisille koituu kustannuksia ja vaivaa haudoilla käymisestä. Komitea onkin kiinnittänyt päähuomionsa parannuksen aikaansaamiseksi tässä suhteessa ja tullut siihen käsitykseen, että edullisin ratkaisu on polttohautauksen yleisempi käyttöön ottaminen.

3. Polttohautauksen tarjoamat edut maahan hautaamiseen verrattuna.

Verrattaessa polttohautauksia maahan hautaamiseen on ensinnäkin kiinnitettävä huomiota voimassaolevan terveydenhoitosäännön hautaamista koskeviin säännöksiin. Säännön 46 §:ssä sanotaan hautaamisesta seuraavaa:

»Hautausmaata alkoon perustettako rakennettuun osaan kaupunkia, vaan soveliaan matkan päähän siitä. Hautausmaaksi valittakoon mieluummin sellainen paikka, jossa maan laatu on hiekkainen. Hautausmaan paikkaa valittaessa ja sitä järjestettäessä on samoin tarkoin pidettävä silmällä, ettei vettä hautausmaalta pääse juoksemaan läheiseen lähteeseen, kaivoon tai muuhun vedenottoipaikkaan tai asuttuihin alueisiin.

Hautausmaa on tarpeen vaatiessa ojittettava tai muulla tavalla kuivattava.»

Hautausmaasta säädetään 48 §:ssä seuraavaa:

»Ruumis on, ennenkuin se on pahasti mädännyt, pantava hautaan, jonka tulee, hautakumpua lukuunottamatta, olla vähintään 1,80 metriä syvä, minkä jälkeen hauta viipymättä on umpeenluotava; vierekkäisten arkkujen välille on jätettävä vähintään 30 sm:n levyinen maakerros. Ruumiin saa kuitenkin laskea muurattuun tai kallioon louhittuun hautaan, jos sellaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty, ettei siitä piirilääkärimiehen antaman todistuksen mukaan saata syntyä terveydellisiä haittoja.

Mitä edellä on sanottu, ei koske tuhan säilyttämistä, milloin ruumis on asianmukaisessa järjestyksessä poltettu.»

Kuten ylläolevista säännöksistä havaitaan, on terveydenhoitosäännön johtavana periaatteena, että hautausmaat on sijoitettava sopivan matkan päähän kaupungin rakennetuista osista, ja että hautausmaiden maaperän tulee olla hiekkainen, jotta ruumiit mahdollisimman pian muuttuisivat maaksi. Maaperä ei saa olla liian kuiva, sillä silloin kuivuvat mumifioituvat ruumiit, mutta ei myöskään liian kostea tai savipitoinen, koska ruumiit silloin muuttuvat ruumisvahaksi, jonka maatumisen kestää hyvin kauan. Terveydenhoitosäännön määräysten täyttäminen voi usein, silloin kun paikkakunnalla ei ole sopivaa maaperää, tulla hyvin kalliiksi. Helsingissä meillä on selvä esimerkki siitä, mitä kustannuksia asianmukaisen hautausmaan järjestäminen vaatii, sillä koko Hietaniemen hautausmaa on jouduttu täyttämään merenpohjasta nostetulla hiekalla. Terveydenhoitosäännön määräykset on laadittu nimenomaan maahan hautaamista silmälläpitäen. Vaikka sääntö ei, kuten Ruotsin vastaava terveydenhoitosääntö, tee nimenomaista poikkeusta tässä suhteessa uurnahautausmaihin nähden, ei liene mahdotonta aikaansaada muutosta 46 §:n säännöksiin, koska viimeksimainituista hautausmaista ei ole mitään terveydellisiä haittoja.

Näin ollen voitaisiin komitean mielestä uurnahautausmaita haitatta sijoittaa myöskin keskelle kaupunkia. Voidaan sanoa, että mitä etäämmällä hautausmaa sijaitsee ja mitä halvempaa maata näin ollen käytetään tähän, sitä kalliimmaksi muodostuvat hautauskustannukset yksityisille ja toiselta puolen, mitä keskeisemmin hautausmaa sijaitsee, sitä arvokkaampi on maa yhteiskunnalle. Mahdollisuudet maan säästöön ja keskeiseen sijaintiin, jotka uurnahautausmaat tarjoavat, koskevat siis kuntalaisia sekä veronmaksajina että yksityisinä henkilöinä.

Sitä mukaa kuin ruumiinpolto yhä enemmän otetaan käytäntöön, voidaan yllämainitut haitat poistaa. Uurnahautoihin nähden, joissa ei synny mitään mätänemisprosessia, ei maanlaadulla ole mitään merkitystä. Ojittaminen suurempaan syvyyteen ei ole tarpeellinen ja maan epätasaisuudesta ei ole mitään haittaa, sillä jopa kalliokumpuja voidaan käyttää, koska kallioon voidaan louhia säilytyspaikkoja uurnia varten. Uurnahaudat voidaan tämän vuoksi toisin kuin arkkuhaudat järjestää maahan hautaamiseen tai tuottavaan tarkoitukseen vähemmän soveliaalle maalle, jonka hinta tällöin on alaisempi, mutta

joka siitä huolimatta voi sijaita keskustassa. Valinnanvarainen maanlaatu on täten taloudellisesti tärkeä tekijä yhdyskunnalle.

Vielä suuremmasta taloudellisesta merkityksestä ovat ne moniin miljooniin markkoihin nousevat maansäästöt, jotka saavutetaan sen kautta, että uurnia voidaan laskea aivan pieniin uurnahautoihin. Uurnahaudan ja tavallisen arkkuhaudan ero on suuri. Ensiksikin vaatii urna niin vähäisen tilan, että Helsingissä lasketaan yhdeksän urnaa sopivan yksinkertaista riviä kohden 1 m² suuruiseen hautaan. Koska tällöin ei ole pakko noudattaa mitään terveydellisiä määräyksiä, ei hautaa tarvitse kaivaa kuin vain $\frac{1}{3}$ arkkuhaudan syvyydestä. Arkkuhautaa varten tarvitaan maa-ala, joka nk. yleisessä haudassa lasketaan 2,5 m²:ksi ja yksityisessä haudassa vähintään 6 m²:ksi. Arkkuhaudan syvyyden tulee olla 1,8 m. Ei yksinomaan se seikka, että arkku luonnollisesti vaatii suuremman tilan kuin mitättömän pieni urna, ole tässä ratkaiseva, sillä laskettaessa arkkuhautaa varten tarvittavaa bruttotilaa on myöskin kiinnitettävä huomiota siihen seikkaan, että tiet hautausmaalla on tehtävä niin leveiksi, että neljä tai kuusi miestä sopii arkkua kantamaan. Uurnan kantaa haudalle yksi henkilö, jolloin riittää, että urnahautausmaalle järjestetään ainoastaan kapeita polkuja. Voidaan sanoa, että jokainen vainaja, joka haudataan yksityiseen, ainaiseksi myytyyn arkkuhautaan, ottaa mukaansa hautaan omistusoikeuden vähintään kuuteen neliömetriin maata. Kun ottaa huomioon kaikki vuodessa sattuvat kuolemantapaukset, edustavat nämä arkkuhaudat vuosien mittaan suurinta maan kesannoittumista, mikä maassa tunnetaan, ja vainajista tulee täten maan suurin maanomistajaryhmä, joiden mailla sitäpaitsi on edullinen asema ja yhteensä yli koko maan ääretön laajuus ja arvo.

Koska urna on upotettava maahan ainoastaan vähän yli puoli metriä, kun sitävastoin arkku vaatii n. kahden metrin syvyyden, ja kun sitäpaitsi urnia voidaan sijoittaa maan päälle, jos urna on kiinnitetty alustaan, ei ole estettä, että urna sijoitetaan hautaan tai haudalle, jossa jo on täysi määrä arkkuja. Tämän vuoksi voidaan kaupungin keskustassa olevia hautausmaita, joita ei enää käytetä maahan hautaamiseen, uudelleen käyttää uurnien laskemiseen. Sensijaan, että vanhat hautausmaat, joissa jo on valmiit istutukset, ojitukset ja aitaukset, vaativat suuria ylläpitokustannuksia, voidaan näitä hautausmaita hyvin käyttää uurnien laskemiseen. Tosin hautausmaat Helsingissä ovat lisänneet kaupungin puistoalueita.

Yhteisön kustannukset uurnahaudan järjestämistä, istuttamista ja ylläpitämistä varten ovat sitäpaitsi hyvin paljon pienemmät kuin arkkuhaudat. Se maa-alan murto-osa, joka tarvitaan urnahautaan verrattuna arkkuhautaan, tekee mahdolliseksi, että hautausmaan alaa tehokkaasti käytetään. Tukholmassa suoritettun laskelman mukaan voidaan aluetta, joka tarvitaan 259 arkkuhautaa varten, hyvin suunniteltuna käyttää 2,844 uurnan sijoittamiseen. Uurnahautausmaan pieni ala aiheuttaa lisäksi vähemmän sekä tietöitä, vesi- ja viemärijohdoista, aitaamisesta ym. johtuvia että hallinnollista ja valvonnasta aiheutuvia kustannuksia.

Myöskin yksityiselle tarjoavat urnahautausmaat suuria etuja. Paitsi ne edut, jotka hautausmaan keskeinen sijainti tuo mukanaan, tulee uurnahaudan ostohinta huomattavasti alhaisemmaksi kuin arkkuhaudan, ja kun urna voidaan säilyttää krematoriossa määrätty aika polttamisen jälkeen, on jälkeensä jääneillä tilaisuus rauhallisesti harkita haudan ostoa. Uurnahaudan pienempi ala aiheuttaa huokeampia kaivamis-, kunnossapito- ja hautapatsaan pystyttämistä johtuvia menoja. Koska hyvin järjestettyyn uurnahautaan, jonka ala on 1 m², voidaan kuten sanottu, sijoittaa kahdeksan—yhdeksän urnaa yksinkertaiseen riviin ja ainakin kolme kertaa enemmän, jos urnat lasketaan eri riveihin, on yksityisellä paljon suurempia mahdollisuuksia kuin aikaisemmin hankkia perhehauta, jonka hinta on halvempi kuin yhden arkkuhaudan hinta.

Vertauksen vuoksi mainittakoon, että Helsingin Läntisellä hautausmaalla maksoi

silloin, kun siellä vielä oli arkkuhautapaikkoja saatavissa, yhden arkun paikka, joka ostettiin rajoittamattomaksi ajaksi, 8,000 markkaa. Jos paikka ostettiin 25 vuoden ajaksi, oli hinta 4,000 markkaa. Samalla hautausmaalla maksaa urnahauta, joka ostetaan rajattomaksi ajaksi ja johon mahtuu 8—24 urnaa, ainoastaan 4,000 markkaa ja 25 vuodeksi 2,000 markkaa. Vastaavat hinnat Pohjoisella hautausmaalla ovat: kahden arkun hauta rajattomaksi ajaksi 6,000 markkaa ja 25 vuoden ajaksi 2,600 markkaa. Yhden arkun hauta, joka myydään vain 25 vuodeksi, maksaa täysi-ikäiseltä 1,000 markkaa ja lapselta 600 markkaa. Rajattomaksi ajaksi ostettu urnahauta, johon mahtuu yllämainittu määrä urnia, maksaa tällä hautausmaalla 3,000 markkaa ja 25 vuoden ajaksi ostettu 1,500 markkaa. Tästä vertailusta voidaan havaita, että urnahaudan hinta on murto-osa arkkuhaudan hinnasta.

Jos vielä tarkastetaan arkkuhautausten ja polttohautausten kokonaishautakustannuksia, tullaan seuraavaan yhdistelmään:

1. Arkkuhautaus:

	yksinkertainen hautaus	kalliimpi hautaus
arkku	4,000 mk	15,000 mk
ruumiin pukeminen	100 »	100 »
kuljetus kappeliin	600 »	600 »
kantajat	200 »	200 »
arkun koristaminen	1,500 »	12,000 »
yksinlaulua	—	2,500 »
kappelin vuokra, kellonsoitto ja kappelin koristaminen	500 »	8,000 »
haudan avaaminen ja koristaminen	1,200 »	1,200 »
kuljetus haudalle	1,700 »	1,700 »
hautausliikkeen palkkio	1,200 »	5,000 »
hautapaikka	1,000 »	8,000 »
hautalaatta tai patsas	2,500 »	50,000 »
haudan hoito kertakaikkiaan	15,000 »	16,000 »
	yhteensä 29,500 mk	120,300 mk

2. Uurnahautaus I:

arkku	4,000 mk	15,000 mk
ruumiin pukeminen	100 »	100 »
kuljetus Krematorioon	600 »	600 »
kantajat	200 »	200 »
arkun koristaminen	1,500 »	12,000 »
yksinlaulua	—	2,500 »
krematoriolasku, johon sisältyy urna, urkusoitto, kappelin vuokra, kellonsoitto, kappelin koristaminen ja krematoriomaksu	4,500 »	5,500 »
haudan avaaminen	200 »	200 »
hautausliikkeen palkkio	1,200 »	5,000 »
urnahauta	2,000 »	4,000 »
hautalaatta	2,500 »	5,000 »
haudan hoito kertakaikkiaan	7,000 »	8,000 »
	yhteensä 23,800 mk	58,100 mk.

Jos taas en tuhka peitetään turpeen alle ilman, että erikoista uurnahautaa lunastetaan ja jos sitäpaitsi, kuten ulkomailla jo on tapana, Krematoriolta lainataan ulkoarkku, jota siis ei sisäarkun kanssa polteta, tullaan seuraavaan yhdistelmään:

3. Uurnahautaus II:

arkun vuokra ja polttoarkku	1,000 mk
ruumiin pukeminen	100 »
kuljetus Krematorioon	600 »
kantajat	200 »
arkun koristaminen	1,500 »
Krematorion lasku	3,500 »
hautausliikkeen palkkio	1,000 »
hautamaksu	500 »
yhteensä	8,400 mk

Tästä havaitaan, että yksinkertaisimman arkuhautauksen ja uurnahautauksen välinen kustannusten ero on 21,100 mk.

Komitea on pyytänyt Suomen Krematorioyhdistykseltä laskelman, joka osoittaa polttokustannukset polttojen ollessa nykyisellään eli n. 700 vuodessa ja polttojen noustessa 1,500:aan ja 3,000:een vuodessa. Yhdistys on ilmoittanut, että Helsingin krematoriossa pystytään jatkuvalla käytöllä 300 työpäivän aikana suorittamaan 5 polttoa päivässä, mikä tekee 1,500 polttoa vuodessa; jolloin käytetään ainoastaan yhtä uunia, kuten nykyään. Jos krematorion molemmat uunit otetaan käyttöön, pystytään suorittamaan 3,000 polttoa vuodessa.

Kustannukset nykyisellä käytöllä, 700 polttoa vuodessa, ilmenevät seuraavasta laskelmasta:

palkat (7 henkilöä)	1,200,000 mk
polttoaineet (24 sylvä koivuhalkoja à 4,000 mk + kaasua)	100,000 »
kulut	200,000 »
korjaukset	15,000 »
vuokra	48,000 »
korko (5% 5 milj. mk:sta)	250,000 »
kuoletus	30,000 »
yhteensä	1,843,000 mk

Tämä vastaa 2,630 mk joka poltosta.

Suoritettaessa 1,500 polttoa vuodessa ovat kustannukset seuraavat:

palkat (7 henkilöä)	1,200,000 mk
polttoaineet (40 sylvä halkoja + kaasua)	160,000 »
kulut	200,000 »
korjaukset	15,000 »
vuokra	48,000 »
korko	250,000 »
kuoletus	30,000 »
yhteensä	1,903,000 mk

Tämä vastaa 1,270 mk joka poltosta.

Huolimatta siitä, mitä järjestelmää käytetään, on tärkeänä näkökohtana pidettävä, ettei uurnahautoja sijoiteta pitkiin riveihin vierekkäin. Tämä tekee yksitoikkoisen ja

lohduttoman vaikutuksen. Haudat on ryhmiteltävä aistikkaasti ja mieluummin epäsäännöllisesti pensaiden tai puiden väliin tai jonkun keskipisteen ympärille. Koska uurnahauta vaatii pienen alan, voidaan niitä helposti sijoittaa kaltevaan maastoon ja penkereille, jonka johdosta maa-alaa voidaan käyttää tehokkaasti, jotapaitsi tästä voi syntyä erittäin ihasuttavia kauneusarvoja. Vaikutus tulee vielä kauniimmaksi, jos uurnalehdossa on puita, mitä nimityskin jo edellyttää, ja jos lehtoon istutetaan pensaita.

Pari sanaa uurnalehtoon sijoitettavista hautapatsaista lienee vielä paikallaan. Hautausmaaviranomaisten pitäisi vahvistaa säännöt näitä varten. Oslossa löytyy uurnalehto, jossa hautakivinä käytetään ainoastaan luonnonkiviä, joko paikalla olevia tai sinne tuotuja, jotka sijoitetaan luonnolliseen asentoon. Näiden viereen lasketaan uurnat ja kiviin kaiverretaan vainajan nimi. Tämä ei ehkä tee niin siistiä vaikutusta, sillä alue vaikuttaa helposti hoitamattomalta. Kauneimman ja rauhallisimman vaikutuksen tekee ehkä sankarihaudoillamme käytetty tapa sijoittaa yksinkertainen marmorilaatta haudalle.

Toista ratkaisua on käytetty esimerkiksi Falunin kaupungissa Ruotsissa, jossa uurnalehdon muodostaa koristepensain somistettu ruohokenttä, jolla on yksi ainoa yhteinen muistomerkki. Tässä tapauksessa sijoitetaan uurnat määrättyihin paikkoihin, mutta mitään kiveä tai ristiä ei pystytetä joka haudalle erikseen. Muistomerkkiin on kaiverrettu alueelle haudattujen vainajien nimet. Tällaisessa lehdossa on tarkoituksena peittää vainajan tuhka turpeen alle ilman, että hautapaikkaa mitenkään merkitään.

Toinen tapa säilyttää vainajan tuhka on sijoittaa urna nk. kolumbarioon eli uurnahalliin, jolloin urna sijoitetaan tarkoitusta varten rakennettujen rakennusten seiniin ja muureihin sovitettuihin lokeroihin. Uurnalokero ei vaadi minkäänlaista hoitoa, se on aina asianmukainen ja siisti. Kolumbario voidaan sovittaa mm. kirkkoihin ja kappeleihin ja niiden alle. Siinä voidaan käydä kaikkina vuodenaikoina ja säästä riippumatta. Helsingin krematoriossa on kolumbariorakennus, jonka 260 lokeroon mahtuu 880 urnaa, ja Hieta-niemen kappelissa on vastaavanlainen kolumbario, jossa on 300 uurnalokeroa.

Monella taholla ulkomailla on ruvettu epäilemään polttohaudatun tuhkan säilyttämisen välttämättömyyttä ja niin onkin useassa maassa ryhdytty puoltamaan tuhkan sirottamista mereen tai maahan. Englannin uurnalehdoissa siroitetaan tuhka 50—70 tapauksessa 100:sta tarkoitusta varten perustettuihin puistoihin, »gardens of rest», kaivamatta sitä lainkaan maahan. Tällaisen alueen keskellä löytyy tavallisesti kappeli, jossa omaiset voivat käydä laskemassa kukkia ja muistaa vainajia.

5. Komitean ehdotukset.

Komitea on harkittuaan näitä asioita tullut siihen käsitykseen, että Helsinkiin olisi perustettava keskeiselle paikalle erikoinen uurnalehto. Komitean jäsen, asemakaava-arkkitehti Brunila onkin laatinut ehdotuksen uurnalehdon sijoittamiseksi aivan Krematorion läheisyyteen. Uurnalehdon ehdotettu paikka ilmenee oheisesta luonnospiirustuksesta. Komitean mielestä olisi lehdosta varattava osa varsinaisia uurnahautoja varten, joihin tuhka sijoitettaisiin kestäviin urniin suljettuna. Tällä alueella voisivat omaiset haudalle pystyttää kiven tai patsaan. Toinen osa lehdosta olisi varattava alueeksi, jossa ei olisi erityisiä hautoja, vaan johon tuhka nopeasti hajoavasta aineesta tehtyyn urnaan suljettuna voitaisiin peittää turpeen alle. Lehdossa tulisi olla joku taiteellinen koristus, suihkukaivo, kuvanveistos, lammikko tms. Lisäksi lehdossa pitäisi olla penkkejä. Kun viimeksi mainittu alue on kokonaan käytetty ja kun hajoavasta aineesta tehtyt uurnat kolmen—neljän vuoden kuluttua ovat maatuneet, voidaan alueelle ajaa toinen kerros maata, jolloin hautaaminen uudelleen voi tapahtua samalla paikalla.

Uurnalehtoon olisi komitean mielestä rakennettava pieni, kattovalaistuksella varustettu kappeli, johon niiden vainajien omaiset, joiden hautapaikkoja ei ole merkitty, voivat

tuoda kukkansa ja hiljaisuudessa muistella vainajiansa. Kappeliin voitaisiin mahdollisesti järjestää kovaäänisen avulla aika-ajoin hiljaista urkujen soittoa juhllallisen ja rauhallisen tunnelman aikaansaamiseksi.

Komitea on pyytänyt kaupunginpuutarhuria tekemään suunnitelman uurnalehdon järjestämisestä siten, että alue eristettäisiin ympäristöstä pensasaidan avulla. Kaupunginpuutarhuri on laatinut kaksi vaihtoehtoista kustannusarviota, joista toinen päättyy 248,000 markkaan ja toinen 211,000 markkaan. Kalliimman kustannusarvion mukaan tultaisiin alueella myös louhimaan istutusojaa ja pensasaitaan käytettäisiin orapihlajaa, kun taas halvemman kustannusarvion mukaan käytettäisiin tarkoitukseen Caraganan taimia.

Komitea on pitänyt välttämättömänä, että kaupunki tässä vaiheessa avustaa Krematorioyhdistystä siten, että yhdistys voisi laajentaa Krematorion ruumishuoneen ja suorittaa kappelissa sellaisia muutostöitä, että arkku voidaan ruumiinsiunauksen jälkeen siirtää valohuoneeseen. Krematorioyhdistyksen ehdottamat muut laajennustyöt voitaisiin suorittaa silloin, kun tarve tekee niiden suorituksen välttämättömäksi.

Edellä esittämäänsä nojalla komitea ehdottaa,

1) että oheisesta luonnospiirustuksesta ilmenevä alue varattaisiin uutta uurnalehtoa eli kirkkomaata varten, joka järjestettäisiin komitean yllä esittämällä tavalla;

2) että alue viipymättä eristettäisiin ympäristöstä pensasaitaa käyttäen kaupunginpuutarhurin laatiman kustannusarvion n:o 1 mukaisesti;

3) että kaupunki ryhtyisi neuvotteluihin Suomen Krematorioyhdistys r.y:n kanssa yhdistyksen avustamisesta siten, että se voisi ryhtyä laajentamaan Krematorion ruumishuonetta ja suorittamaan kappelissa valohuoneen järjestämistä varten tarvittavia muutostöitä;

4) että kaupunki ryhtyisi neuvotteluihin Helsingin Kirkkohallintokunnan kanssa uuden uurnalehdon mahdollisesta luovuttamisesta Kirkkohallintokunnan hallintaan taikka muussa tapauksessa ottaisi sen omaan hallintaansa;

5) että valtioneuvostolle tehtäisiin esitys terveydenhoitosäännön 46 §:n täydentämisestä seuraavalla uudella kohdalla: Mitä edellä on sanottu, ei koske hautausmaita, joihin haudataan asianomaisessa järjestyksessä poltetun ruumiin tuhka.

Helsingissä 9. 6. 1948.

Komitean puolesta:

Erik v. Frenckell.

Birger Brunila.

John Häggqvist.

Toivo Salmio.

V. I. Forsman.

Randall Nybom.

Santeri Salomaa.

P-E. Gustafs.